

МОРЕПЛАВАНЕТО Е ПОКАЗАТЕЛЪ
ЗА БЛАГОСЪСТОЯНИЕТО НА НАРОДА

ВЕСТНИКЪТЪ
Е БЕЗПЛАТЕНЪ

НАРОДИТЪ ИМАТЪ НУЖДА ОТЪ МОРЕ,
КАКТО ХОРАТА ОТЪ ВЪЗДУХА.



МОРСКИ ПРЕГЛЕДЪ

ВАРНА

ВАРНА ЕКАТЕРИНА
ОБЩ. БИРО-ПРЕСНА

ДЪРЖАВА САМО СЪ АРМИЯ
ИМА ЕДИНЪ ЮМРУКЪ;
ДЪРЖАВА СЪ АРМИЯ
И ФЛОТЪ - ГИ ИМА ДВА!

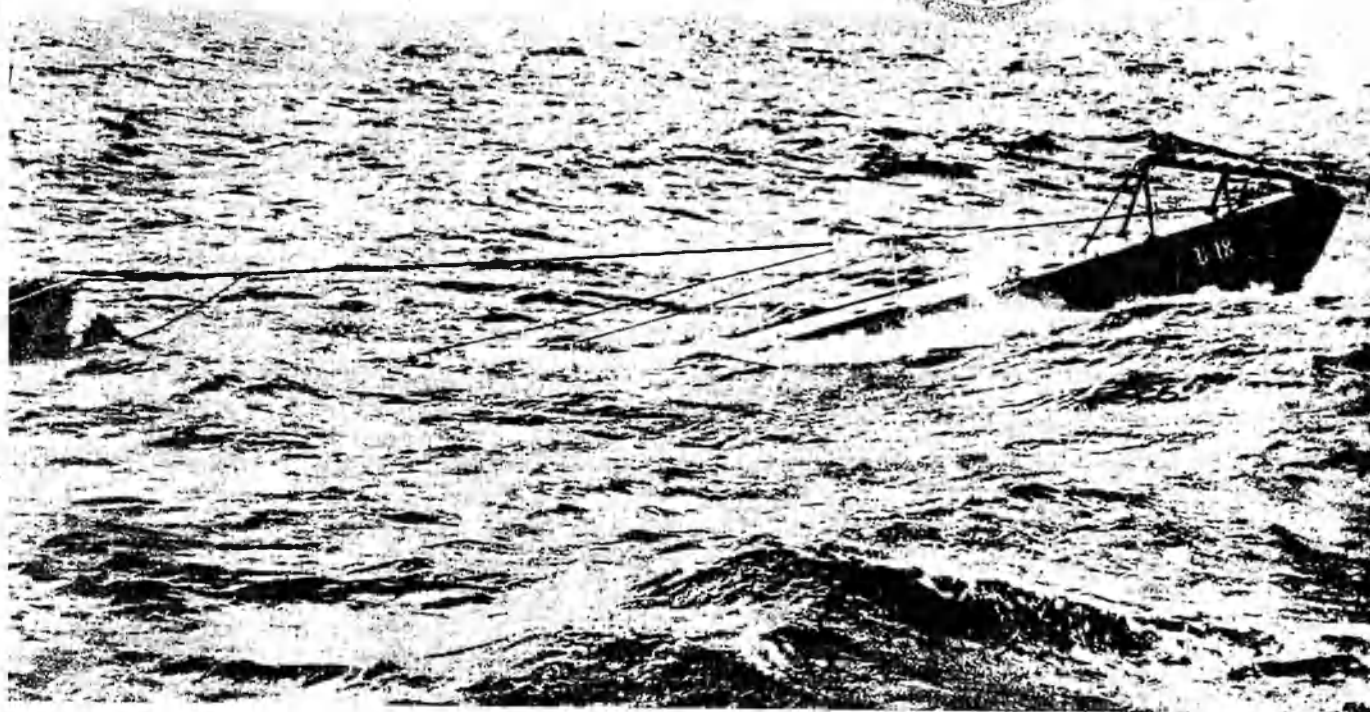
ДВУСЕДМИЧНИКЪ ЗА МОРСКА ПРОСВѢТА И ОБНОВА
ДЪЖКОВОДИ РЕДАКЦИОНЕНЪ КОМИТЕТЪ.

Година VI.

Варна, 15 октомврий 1939 год

Брой 123.

Не чакай да създавашъ флотъ, когато те нападнатъ, защото не се копае
клатенецъ, когато ожадиънешъ.



Германски 500 тоненъ подводникъ въ момента на изплаване

КОЛОНА ЗА ЧЕТЦИТЪ

На П. Тодоровъ — Пловдивъ
Какви кораби сж миннитъ
заградители.

Скоростта на поставянето заграднитъ мини отъ кладенцитъ и външнитъ тунели достига до 10—12 мини въ минута, а отъ вътрешнитъ тунели — 1—2 мини въ минута. Минитъ могатъ да се поставятъ и когато подводника е на 120 метра дълбочина, стига тѣлото на мината да достатъчно здраво за да издържи водното налягане. Надводниятъ районъ на действие стига до 18,000 м., а подводния до 200 мили.

Подводни минни заградители се строятъ отъ държавитъ, които иматъ по-слабъ воененъ и търговски флотъ. Така Америка, Англия и Япония нѣматъ такива подводници. Франция обаче има 11 такива, а Италия 13. Отъ нашитъ съседи само Турция има единъ подводенъ заградителъ „Сакария“.

Заградната мина постепенно навлиза въ всички леки военни кораби и още въ войната (1916 г.) я виждаме на нѣкои английски изтрѣбители и на нѣмски кръстосвачи отъ типа на „Регенсбургъ“. Днесъ всички кръстосвачи сж списочени крѣпостосвачи по 120—150 мини, изтрѣбителитъ по 50—120 торпедоносцитъ по 10—40, торпеднитъ лодки по 1—10 заградни мини отъ най-новитъ типове.

Въ държавитъ съ малтъкъ воененъ флотъ, като минозаградители ще се използватъ приспособенитъ за целта търговски кораби. Затова още отъ мирно време трѣбва да се държи смѣтка за новопоржданитъ и строящи се или купувани кораби, особено на субсидиранитъ отъ държавата корабоплавателни предприятия. Още тогава да имъ се даде военно назначение, и да се иска тѣ да притежаватъ такива данни, че да могатъ да се използватъ за оперѣлениитъ военни нужди.

Панчевъ.

Морската война
Прегледъ за около 30 дни

Англия. Споредъ германскитъ комюникета отъ започването на войната до 5 октомврий, германскитъ подводници сж потопили надъ 30 английски кораби съ приблизителенъ тонажъ 200 хиляди тона. Въ тази цифра се включва и потопения хвърчилоносачъ Кърейджъсъ — 22,500 тоненъ.

Презъ месецъ декемврий 1916 г. потопенитъ английски и френски кораби отъ германскитъ подводници възлизаха пакъ на 200 хиляди тона. Презъ свѣтовната война Германцитъ бѣха потопили английски и френски кораби както следва: м. февруарий 1917 година 570 хиляди тона; м. мартъ сжщата година 578 х. т. и презъ априлъ 875 х. т. Септемврий 1917 година — 350 х. т.

Франция. Командването на флота прави всичко възможно за да ограничи резултатитъ на германскитъ подводници.

Парижъ вече съобщава за потопени 5 или 6 германски подводници — съобщение, което подлежи на провѣрка.

Полша. Когато Полша влѣзе въ войната, тя имаше флотъ отъ 4 изтрѣбителни, 5 подводника — всички последна дума на корабостроителната техника и нѣколко стари кораби.

По германскитъ комюникета, тритъ подводника били потопени.

Следъ като военното пристанище Гдиня се предаде, полскиятъ адмиралъ Унругъ съ около 3000 бойци се би 30 дена на полуострова Хела.

Германия. Като изключимъ действието на подводницитъ и тукъ таме на хвърчилата, останалитъ кораби на германския флотъ до сега не сж развили никакви особени операции.



ПОЩА

Редакцията благодари за следнитъ получени дарения.

1. Отъ служителитъ при Варн. Пр. управл. . . . 234 лв.
2. Отъ друж. на запаснитъ офицери — Варна . . . 200 „
3. Отъ фабр. Св. Троица . 100 „
4. Отъ инж. Вас. Диловски . 100 „
5. Д. Ив. Михайловъ Сливенъ 100 „
6. Отъ Хр. Йотовъ — Русе . 50 „
7. Георги Капановъ — Варна 50 „
8. Отъ Кир. Райковъ — Вар. 50 „
9. Маринъ Беневъ — Девинъ 50 „
10. Отъ Кр. Макиевъ — Шум. 30 „
11. Отъ Цвѣтко Геневъ — Моравица — Врачанско . . 30 „
12. Отъ Добри Киряковъ — Старо Орѣхово . . . 30 „
13. Отъ Мара Коева — Варна . 30 „
14. Сим. Симеоновъ Шуменъ 30 „
15. Отъ Йонко Арабовъ Соф. 30 „
16. Бор Абаджиевъ Шуменъ 20 „
17. Отъ Александъръ Йордановъ — Русе фар. Трудъ 20 „
18. Отъ Георги Колевъ — Разград. с. Гол. Изворъ . 20 „
19. Отъ Петъръ Камбуровъ София 20 „
20. Отъ Конда Стаматовъ Старо Орѣхово 20 „
21. Отъ Тод. Кузовъ — Шум. 20 „
22. Отъ Милю Калмевъ Шум. 20 „
23. Отъ Любенъ Дживевъ Шум. 20 „
24. Отъ Г. Гърдевъ Карлово 20 „
25. Отъ Маринъ Иван. Варна 20 „
26. Отъ Констан. Ковачевъ с. Равна гора — Бургаско 20 „
27. Отъ Любенъ Николовъ Морско училище . . . 20 „
28. Отъ Ненко Джадж. Шум. 20 „
29. Отъ Г. Стаматовъ Шум. 15 „
30. Отъ Н. Досевъ — Варна . 15 „
31. Отъ Христофоръ Мида новъ — Търново 12 „
32. Ст. Цаневъ с. Борисово Разградско 10 „
33. Недко Колевъ с. Голѣмъ Изворъ — Разградско . . 10 „
34. Кирилъ Илиевъ — Варна . 10 „
35. Ангелъ Косевъ с. Лесура — Врачанско 10 „

(Следва)

МОРСКИ ЧАСЪ ПО РАДИОТО

Слушайте всѣка срѣда отъ 12 до 13 ч., интересни морски съобщения и литература!

Приятна музика, изпълнявана отъ оркестъра при Флота на Негово Величество!

Всѣка сжбота сутринъ отъ 7 ч. 45 м. до 8 ч. 30 м. слушайте традиционната морска церемония

„Вдигане на знамената“. Участвува и флотската музика.

Опознайте морето, за да го обикнете! Морето носи блага и мощъ на страната!

В Ъ З Ш Е С Т В И Е Т О

Историческата дата трети октомврий — Възшествието на Негово Величество Борисъ III на Престола на българскиятъ царе — е началото на новата епоха, която вече отъ двадесетъ и една година Царьтъ на българитъ изгражда съ упоритостъ и мъдростъ за да блъсне още по-ярко свѣтлото бждеще на българската народностъ.

Всѣка година на 3 октомврий българскиятъ народъ чествува своя възходъ, като изразява признателността си къмъ своя Водачъ, чийто образъ народътъ възплъти въ себе си, за да насочва мисълта и сърдцето си къмъ свещенъ идеалъ — свободна и независима България.

Радетелитъ на мор-

ската идея у насъ съ особена радостъ и признателностъ чествуватъ деня на възшествието, тъй като Негово Величество е най-яркиятъ радетел за напредъка на нашето



Негово Величество Царь Борисъ III

морско дѣло. Неговиятъ заветъ: „Българи обичайте морето и пазете роднитъ бръгове! Нашето бждеще е въ

морето и въ Дунава, чрезъ тяхъ ние ще коваемъ нашето благоденствие. Коработо, трудолюбиво и напредничаво българско племе заслужава по-добра участъ. То ще продължи своя напредъкъ и на морето!“ — дава потокъ и неизчерпаеми сили на всички голъми и малки труженици, работящи за преуспѣването на българското морско дѣло.

Ето защо сега, когато празнуваме двадесетъ и първата годишнина отъ възшествието на Негово Величество, българскиятъ моряци сж особено щастливи, защото сж увърени, че съ него-

вата мощна подкрепа въ скоро време водитъ на нашето море ще се порятъ отъ нови модерни бойни кораби.

ПОДВОДНАТА ВОЙНА

Въоръжение на съвременния подводникъ

Торпеда, торпеденъ бой.—Торпедото е главното оръжие на подводника. Следъ войната 45 см. торпедо почти е изоставено и на всѣкъде минаха на по-големитѣ калибри: 50, 53 и 60 см.

Модерното торпедо е снабдено съ двоенъ жироскопъ, позволяващъ стрелбата до 16 км.; магнитна глава, поправяща известенъ процентъ отъ грѣшкитѣ на разсѣйването; рѣзачъ на мрежи; приспособление за жглова стрелба и взривъ отъ 150 до 300 кгр. То е действително едно страшно оръжие, способно веднага да извади отъ строя и най-могщия корабъ — то всѣва всѣкога особенъ респектъ у противника и упражнява върху самочувството и волята му едно особено чувство на прѣкомѣрна предпазливостъ.

Торпеднитѣ апарати, съ които се стрелятъ торпедата, сж разположени обикновено $\frac{2}{3}$ отъ числото имъ въ носа и $\frac{1}{3}$ въ кърмата на подводника. Подвижнитѣ и външнитѣ апарати сж вече съвсемъ изоставени.

Модерниятъ подводникъ носи съ себе си отъ 10 до 38 торпеда.

Торпеднитѣ мѣрни прибори сж много подобрили и усъвършенствувани, обаче, все още не е конструиранъ торпедния далекомѣръ. Той е приборъ за точно и безпогрѣшно опредѣляне курса и скоростта на противника.

Надводниятъ торпеденъ изстрелъ се дава на сжщитѣ начала и съображения, както торпедниятъ изстрелъ отъ надводнитѣ кораби. До като последнитѣ маневриратъ свободно, и правятъ насочването си само съ торпеднитѣ апарати, подводникътъ трѣбва да прави насочването съ цѣлия си корпусъ, до колкото това може, разбира се, да бже компенсирано отъ жгловитѣ прибори на торпедата.

За подводния изстрелъ, когато подводната скоростъ на подводника е по-малка отъ скоростта на преследвания надводенъ корабъ, на подводника е необходимо да се намира по отношение на противника си подъ известенъ жгълъ. Последниятъ зависи изключително отъ скороститѣ на надводния корабъ и подводника. Ако подводникътъ се окаже вънъ отъ тоя торпеденъ жгълъ — той нѣма възможностъ да догони или да посрещне кораба и, следователно, не ще може да стреля съ торпедо. Остава въ такъвъ случай само артилерията и то ако обстановката позволява да я употреби.

Подводникъ, попадналъ спрѣмо нѣкой корабъ вънъ отъ торпедния

жгълъ, трѣбва да изплава надъ водата и, използвайки голѣмата си надводна скоростъ и малката си видимостъ, да обходи и изпревари парахода задъ хоризонта. Следъ това, явилъ се вече въ изгоденъ жгълъ за изстрелъ въ подводно състояние, да го атакува. Загоя напоследъкъ се забелязва голѣмо стремление въ увеличение и надводната скоростъ на подводника.

Тукъ му е мѣстото да спомена и за специалния типъ подводникъ: контъръ подводникъ, какъвто е английския типъ R. Въ него всичко е жертвувано: и оръдия и надводна скоростъ — въ полза на подводната, за лесно нагонване и потапяне противниковитѣ подводници, движещи се въ надводно състояние, т. е. за уширочаване торпедния жгълъ на тия подводници.

За предпазване отъ подводнитѣ торпедни атаки, надводнитѣ военни кораби, обикновено, използватъ движението въ зигъ загъ и промѣнливитѣ скорости (нѣщо, което твърде много затруднява подхождането на подводника за изстрелъ и опредѣляне даннитѣ за стрелбата), усилено наблюдение водната повърхностъ и хоризонта, извънредно силната охрана на голѣмитѣ военни кораби чрезъ изтрѣбители, гвиация и движението въ конвой за търговскитѣ кораби.

Бойниятъ торпеденъ процентъ попадения презъ миналата война на германскитѣ подводници, въпрѣки напоследъкъ извънредно силната охрана на надводнитѣ кораби и силно развититѣ и усъвършенствувани противосрѣдства, е срѣдно 67%.

На кратко, въ сегашното си състояние торпедото е едно напълно сигурно и много опасно оръжие, особено на по-слабия срещу по-силния. Само угрозата отъ торпедна атака често заставя цѣли ескадри да прекратятъ боя или да го отбѣгнатъ съвсемъ. Ще напомня за нощта на боя следъ Цушима 14/15.V.1905 год., презъ която фатална нощъ погнатитѣ отъ японскитѣ торпедоносци руски кораби се разбѣгватъ въ всички посоки и на другия денъ биватъ по еднично унищожени, както и двата боя: при Догеръ-Банкъ и при Скагеракъ, въ които германскитѣ ескадри се спасяватъ отъ преследващия ги по-бързъ и много по-силенъ противникъ само благодарение безподобно смѣлитѣ торпедни атаки на германскитѣ изтрѣбители, благодарение страха на англичанитѣ отъ германскитѣ подводници и благодарение предпазването имъ да не изгубятъ нѣкой отъ го-

лемитѣ си кораби, поради попадението отъ торпеда. Все на торпедата трѣбва да се благодари спасяването на Дарданелитѣ, поради появилия се предъ тяхъ на 24. и 25.V.1915 год. германски подводникъ „U 21“, който погня броненосцитѣ „Триумфъ“ и „Мажестикъ“. Все на торпедата трѣбва да се благодари спасяването отъ пѣленъ разстрелъ вече почнатата да бже бомбардирана, на 14.X.1915 г., Варна, когато едно изстреляно отъ германския подводникъ „UB 18“ торпедо предизвика паника всредъ руския флотъ, застави го да прекрати току що почнатата бомбардировка и го прогони далече задъ хоризонта.

Като характеренъ примѣръ за торпедното даиствие на подводници презъ миналата война ще изложя следното.

а) Английскиятъ подводникъ E 11 получава заповѣдъ да влѣзе въ Мраморно море и тамъ да води подводна война. Подводникътъ минава Дарданелитѣ подъ миннитѣ заграждания и мрежитѣ на около 30 м. дълбочина, като за ориентировка се дига отъ време на време на плитко и оглежда брѣговетѣ и протока. Въ Мраморно море той потапя въ течение на два-тридена нѣколко вътрохода, до като най-после среща турския броненосецъ „Барбароса“. Броненосецътъ пжтувалъ прикритъ отъ дветѣ страни съ голѣми параходи, а отъ предъ и отъ задъ, като охрана вървѣли по три малки миноносци.

Срещата става рано, при зори, обаче атаката не била възможна, поради прикриващитѣ броненосца голѣми параходи.

За да дочака момента, когато броненосецътъ ще се открие отъ параходитѣ, подводникътъ трѣгва редомъ съ турскитѣ кораби. Благоприятенъ за торпедната стрелба случай се удава едва следъ нѣколко часа. Веднага броненосецътъ получава торпедо между предната мачта и комина и бързо потѣва. Скоро следъ него получава торпедо и челния торпедоносецъ, който сжщо потѣва. Съ следующитѣ две торпеда биватъ потопени двата прикриващи броненосца параходи, а съ петото торпедо бива засегнатъ още единъ торпедоносецъ, който се изхвърля на брѣга. Останалитѣ торпедоносци се разбѣгватъ. На другия денъ сж орждието си подводникътъ потапя още нѣколко малки параходи и следъ това, изразходвалъ бойнитѣ си припаси — торпеда и снаряди, обратно минава Дарданелитѣ и се прибира въ базата си.

МОРСКИТЪ ХРЪТКИ

Съществуващите исторически данни за световната война подчертаха със голяма положителност резултатното използване на новия вид боен кораб — торпедната лодка.

Първо и успешно използване на торпедните лодки през последната война се извърши от италианците в Адриатическо море, срещу корабите на австро-унгарския флот. В тая война, най-малките бойни коработе отбелязаха оживена дей-

матъ Азова", „Андрея Первозванни“ и „Петропавловскъ“, като потопиха първият от тях, а на останалите два причиниха тежки повреди и ги извадиха от строя.

Така също на 16 юний 1919 год. през нощта една английска торпедна лодка атакува от разстояние 700 метра и потопи намиращия се на котва във финския залив, при фара Талбухинъ руски кръстосвач Олегъ.

Тия голъми успеси на торпедните лодки, след войната се взеха под внимание от главното морско командване на великитъ морски сили, които, наредъ съ надпреварването въ постройката на голъмитъ бойни кораби, започнаха строежа и на най-малките, бързоходни и мощни по оръжие бойни единици — торпедните лодки.

Въ последното десетолетие на настоящия векъ, както въ Италия, така и въ Франция, Англия, Америка, Германия, дори и въ Финландия се направиха обстойни проучвания и като последица отъ опита презъ Световната война, бѣха построени нови торпедни лодки съ повишени мореходни и тактически качества.

Най-голяма скоростъ притежаватъ французитъ, английситъ и италианскитъ торпедни лодки, обаче иматъ малко водоизмѣстване и поради това, ограничени мореходни качества, затрудняващи действието имъ при силенъ вѣтръ и твърде развълнувано море.

Торпедните лодки сж наречени отъ нѣкои опитни познавачи на военноморското изкуство съ името „морски оси“, защото като оситъ се впуцатъ устремно въ атака и забиватъ своитъ жила-торпедата, въбронирани тѣла на линейнитъ бойни кораби.

Наредъ съ бързото възстановяване на своя боенъ флотъ, Германия за пръвъ пътъ следъ войната започна постройката на цѣла реди-

осигури на германскитъ бързоходни единици голъма мореходностъ, използваемостъ и устойчивостъ при силно развълнувано море.

Новиятъ видъ бойни коработе Германия нарече „морски хрътки“. Това си име тѣ напълно заслужаватъ, тъй като тия малки, боядисани бѣло и съ красиви очертания лодки, построени отъ нарочно дърво и лекъ металъ; въоръжени съ по 4 торпеда, притежаващи диаметръ 533 м.м., водни бомби, замъглителни апарати и мощни мотори, развиващи голъма скоростъ, подобно на породисти хрътки се впуцатъ стремглаво изъ необитната морска ширъ на ловъ, дебнене и атакуване голъмитъ бойни неприятелски кораби.

Нито огъня отъ многобройнитъ голъмокалибрени оръдия на морскитъ гиганти, нито дебелията броня на тѣхнитъ стени могатъ да попрѣчатъ на бѣсната и мълниеносна атака на морскитъ хрътки и устоятъ на остритъ имъ жбѣи — торпедата, тия стоманени чудовища, притежаващи по 300 кгр. взривно вещество съ голъма разрушителна сила.

Морскитъ хрътки Германия счита като новъ и твърде резултатно бойно сръдство на море, способно да премѣри смѣло своитъ сили съ неприятелскитъ линейни кораби.

Притежаващитъ голъмо водоизмѣстване германски морски хрътки иматъ голъмъ районъ на действие и могатъ да проникнатъ въ всѣка база и всѣко пристанище на Англия и атакуватъ изъ невиделица намиращитъ се тамъ на стоянка бойни единици.

Близкото бждеще вѣроятно ще отбележи резултатното действие на торпедните лодки, които ще подчертаятъ преимуществото и мощта на своето разрушително оръжие и ще покажатъ малката си уязвимостъ и способностъ да проникнатъ безъ

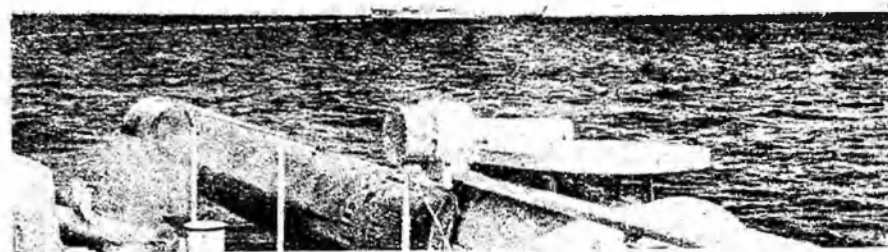


Противниковитъ кораби сж открити. Торпеднитъ трѣби сж готови за действие. Хидропланитъ се приближаватъ; тѣ иматъ за задача да прикриятъ съ димова завеса атаката на торпедната флотилия

ностъ като: на 1 ноември 1916 год. извършиха сполучливъ проривъ на канала Фазана и изстреляха две торпеда по бронирания кръстосвачъ „Мария Терезия“; на 9 декември 1917 год. успѣха да преминатъ всички препятствия и прегради на пристанището Триестъ и атакуваха съ торпеда намиращитъ се тамъ броненосци „Буда-Пеща“ и „Виена“, като потопиха последния, а на 10 юний 1918 г. достигнаха най-големия свой успѣхъ — унищожиха голъмия линейенъ корабъ „Сцентъ Истванъ“.

Голъма дейностъ проявиха и английскитъ торпедни лодки при запушване изходитъ на пристанището Зеебрюге въ Фландрия на 22 срещу 23 априлъ 1918 год. и въ Кронщадската операция, срещу корабитъ на руския болшевишки флотъ.

При промъкването въ пристанището Кронщадъ, на 17 срещу 18 августъ 1919 год. осемъ английски торпедни лодки атакуваха намиращитъ се тамъ руски бойни кораби: „Па-



Разстояние 950 м. Съ шумъ пада торпедото въ водата. Противникътъ не може да опредѣли точното положение на катера, понеже тѣй се явява съ шеметна бързина отъ прикриващата го димова завеса. Въ момента само бързото изменение на курса може да спаси кораба, но затова е вече много късно.

ца бързоходни торпедни лодки съ водоизмѣстване отъ 60 до 100 тона. Това голъмо, въ сравнение торпеднитъ лодки на другитъ държави водоизмѣстване и особена награвя

препятствено презъ минни и други прегради на всѣкжде въ неприятелското разположение и атакуватъ успѣшно вражескитъ бойни кораби.

Куюджуклиевъ

ВЕЛИКИ ФЛОТОВОДЦИ

Адмиралитѣ, Битти, Шееръ и Джелико

(3)

Въ миналата статия дойдохме до този моментъ на скагеракското сражение, когато въ разгара на авангардния бой между ескадритѣ на Битти и Хиперъ се появиха главнитѣ сили на германския флотъ. Въ тази статия ние нѣма да описваме цѣлата картина на знаменитото сражение, а ще го засегнемъ само до такава степенъ до колкото то е свързано съ действията на адмиралъ Битти. Читателтъ си спомня че основната задача на линейнитѣ кръстосвачи на Битти бѣше да събере сведения за противниковия флотъ, като се сближи до толкова съ главнитѣ сили на врага, че да получи възможностъ точно да опредѣли неговия съставъ, мѣстото, курса и скоростта и незабавно да донесе за това на своя главнокомандуващъ, та последния да успѣе своевременно да развърне своя флотъ и да срещне врага въ най-изгодната за себе си позиция. (Винаги е нужно да се взема предъ видъ строя на неприятеля, положението на слънцето, направлението на вѣтъра, мъгливостта на хоризонтъта, разположението на неприятелскитѣ бази, минни полета и пр.)

Но какво прави адмиралъ Битти въ момента, когато той едва само видѣлъ главнитѣ сили на неприятеля, и когато собствено, се и започнала неговата задача? Той веднага се обърналъ и избѣгалъ.

Между това, да добие толкова нужнитѣ за неговия главнокомандуващъ сведенията, отъ които зависѣше успѣхътъ на боя, бѣше напълно въ неговитѣ сили и при това безъ никакъвъ рискъ за себе си. Неговата скоростъ почти двойно надминаваше скоростта на германския линейен флотъ, и за подържане на видимата връзка съ него той смѣло можеше да се държи вѣнъ отъ далекобойността на неговитѣ 30 сантиметрови оржидия и дори да безпокои врага съ огъня на своитѣ по-голям калибрени 33 см. оржидия. А пъкъ 5-та ескадра на Томаса напълно го гарантираше отъ покушенията на Хиперъ.

Но Битти се върна съ най-голяма прибрзаностъ...

Иначе постъпи неговиятъ подчиненъ, началникътъ на втора ескадра отъ леки кръстосвачи, командирътъ Худеноу. Като откри главнитѣ сили на врага, той пренебрегна сигнала на своя флагманъ и мѣсто да извие на обратенъ курсъ, той тръгна на право сближение, смъртно опасно за неговитѣ беззащитни кръстосвачи..

Изадъ хоризонта изплаваха 16 кораба.

Четириѣ леки кръстосвача се носѣха къмъ тѣхъ... Всѣки мигъ мсжеше да избухне съкрушителенъ огънь.

Но врагътъ напредваше въ страшнo мълчание. Навѣрно поради далечината на разстоянието той вземаше англичанитѣ за свои. Дързостта на сближението го вкара въ заблуда...

Худеноу съ бинокълъ спокойно, мжжественно и зорко изучаваше врага. Веднага се шифроваха и донесения. Слѣдъ нѣколко минути тѣ бѣха приети отъ „Айрънъ Дюкъ“ — флагманския корабъ на британския флотъ.

На него стариятъ главнокомандуващъ адмиралъ Джелико на чело



Адмиралъ Джелико

на цѣлиятъ „Голѣмъ флотъ“, не дозираще още за присѣтствието на главнитѣ германски сили, и бавно се приближаваше къмъ този квадратъ, къмъ който се движеха и тѣ. Подадоха му телеграмата на Худеноу: — „Открити сж главнитѣ сили на противника, приблизителенъ пелингъ (посока) югоизтокъ. Курсъ северъ“.

Стариятъ главнокомандуващъ недоумяваше...

Всичко бѣ затова, че неговитѣ навигатори бѣха сбъркали въ опредѣляне на неговото собствено (географическо) мѣсто съ четири мили къмъ изтокъ. Положението още повече се забърка, когато Джелико

внезапно видѣ бързащия къмъ него Битти отъ страна, откъдето той никакъ не го очакваше.

Причината бѣ че и Битти, извѣстивайки флота за срещата си съ кръстосвачитѣ на Хиперъ, сжщо бѣ сбъркалъ въ опредѣляне на своето мѣсто и то на цѣли седемъ мили. По такъвъ начинъ общата грѣшка на двамата английски адмирали се изрази въ повече отъ 11 мили, което като се взематъ подъ внимание условията на времето и факта, че флотътъ едва вчера бѣ напусналъ ърѣговетѣ, грѣшката бѣ по-ложително необяснима.

Когато Джелико видѣ Битти, той веднага заповѣда да го запитатъ съ прожектора: — „Кжде е бойниятъ флотъ на противника?“

Съ голѣмо нетърпение главнокомандуващиятъ очакваше отговоръ.

Но Битти мълчеше... Той нѣмаше какво да отговори. Той не бѣ донесълъ съ себе си никакви сведения и сѣвсемъ нищо не знаеше. Положението ставаше критическо. Неприятелътъ е близо, броди нѣкжде насамъ, около него, трѣбваше да не се губи време, да се престои флотътъ въ боенъ редъ, но какъ и къмъ коя страна това никой не знаеше тъй като не знаеха отъ кжде ще се появи противникътъ.

Флотътъ продължаваше да върви слѣпешкомъ въ своя предишенъ походенъ редъ, съ курсъ на югоизтокъ.

— Кжде е бойниятъ флотъ на противника? — попита още веднѣжъ главнокомандуващиятъ.

Но Битти можеше да съобщи само за направлението на неприятелскитѣ линейни кръстосвачи, а скжпоценнитѣ минути течеха...

Най сетне, въ 18 ч. и 14 м. всички съмнения се разрешиха... Челото на германската колона на адмиралъ Шееръ внезапно изплава на дѣсния траверсъ на „Лайонъ“ и едва сега Битти сигналува:

— „Открихъ бойния флотъ на противника на югъ—юго-западъ“. Дълбокитѣ по своя драматизъмъ преживѣвания на „слѣпия“ главнокомандуващъ, отъ решенията на кгото зависѣше така много успѣхътъ, сесвършиха. Главнокомандуващиятъ вече виждаше противника... Предстоеше сложна задача — какъ да развърне флотътъ. Побѣлѣлата глава се наведе надъ картата... Изведнѣжъ всички се развълнуваха: — да се повдигне сигналътъ: „Флотътъ да се престои въ боенъ редъ по колони въ лѣво“!

За да може читателтъ да си уясни голѣмото значение на този сиг-

наль, необходимо е да се има предвид следното важно обстоятелство: Едното и другото престрояване на огромния флотъ въ върволична бойна колона предъ самото появяване на противника трѣбва да бжде решающе и окончателно.

Всѣко следващо престрояване на колонитѣ дълги 11 километра водѣше къмъ поражение, тъй като щѣше да заеме най-малко 18 минути подъ убийствения огънь на цѣлия неприятелски флотъ. Маневрирането на Джелико излѣзе сполучливо, британскиятъ флотъ обхванатъ отъ три страни челото на германския. Ето какъ адмиралъ Шееръ описва тази срѣща:

Денътъ отиваше къмъ своя край, когато торпедоносцитѣ ми донесоха, че виждатъ предъ себе си идваща отъ задъ хоризонта дълга колона отъ кораби. Стана ясно, че сега ние ще имаме работа съ цѣлия английски флотъ... Цѣлиятъ хоризонтъ отъ северъ до изтокъ пламна въ огънь. Азъ решихъ да атакувамъ фланга на противника и заповѣдахъ на челния корабъ „Кьонингъ“ да легне на успореденъ курсъ. Отъ разстояние 13,000 метра „Фридрихъ Велики“ откри огънь...

Противникътъ вкара въ действие повече отъ 600 голѣми оржидия, като съсрѣдоточи своя огънь върху нашитѣ линейни кръстосвачи и челния дивизионъ. Гигантски водоскоци се завъртѣха около „Фридрихъ Велики“, но нито единъ снярядъ не попадна въ него.

Нашата линия, следвайки движението на противника, бѣ описала концентрична джга. Можеше да се създаде опасностъ да бждемъ обхванати отъ противника. За това азъ заповѣдахъ на корабитѣ по радиото:

— „Обърнете всички изведнѣжъ!“

Това бѣше толкова повече необходимо, защото противникътъ, намиращъ се въ тъмната частъ на хоризонта, се виждаше лошо, до като въ сѣщото време ние бѣхме на свѣтлия фондъ и той ни виждаше много добре.

Добре изпълнената маневра изведе германския флотъ отъ опасното положение да бжде обхванатъ и му даде възможностъ да си отдѣхне. Поради дима, мъглата и неочакваното обръщане Джелико го загуби.

Четвъртъ часъ германскиятъ флотъ въ строй фронтъ се отдалечаваше отъ противника. Но въ 19 часа адмиралъ Шееръ се съвзе и реши повторно да атакува англичанитѣ.

Това бѣ необходимо за пробива къмъ своитѣ бази.

Флотътъ се изви и трѣгна на изтокъ.

Въ 19 часа и 12 м. неприятелътъ бѣ откритъ.

Въ далечината съспрѣни машини и силно наведенъ се виждаше догорящиятъ „Визбаденъ“, съсипанъ отъ английскитѣ снаряди.

Въ 19 часа и 15 м. между главнитѣ сили наново пламна бой. Но германцитѣ се оказаха отново въ неизгодно положение. Тогава Шееръ реши да обхване опашката на голѣмия флотъ и се отправи да я пресѣче. Но тукъ го очакваше главоломна изненада.

Начело на Джеликовата бойна колона се намираха линейнитѣ кръстосвачи. Поради мъглата Шееръ ги взе за колона на линейния флотъ. Не подозирайки тази грѣшка, той така разположи своя курсъ, че точно да отрѣже неприятелската опашка, като я вземе въ своя огънь по цѣлата ѣ дължина, и по такъвъ начинъ да си пробие пътъ къмъ дома.



Адмиралъ Шееръ

Какво обаче бѣ неговото учудване и ужасъ, когато вмѣсто опашката предъ него се оказа центърътъ на неприятелскитѣ сили. Създаде се страшно положение, което искаше веднага да се взематъ героични мѣрки. Само кървавата жертва можеше още да спаси неговия флотъ.

На „Фридрихъ Велики“ се повдигна сигналъ: Линейнитѣ кръстосвачи да атакуватъ и таранятъ противника! Това да се изпълни на всѣка цена!

Изтрѣбителитѣ подъ прикритието на линейнитѣ кръстосвачи, атакувайте челнитѣ кораби на противника! Линейниятъ флотъ. Обърнете всички изведнѣжъ на дѣсно на 180°!

Жертвата е принесена, подъ ней-

ното прикритие се спасяваше флотътъ... Шееръ подчертава, че той се решилъ на това опасно маневриране само за това, че е билъ убеденъ въ подготовката на своитѣ командири. Сега свѣрхъ дреднаутитѣ на Джелико съсрѣдоточиха цѣлиятъ свой огънь по атакуващитѣ ги кораби... Това бѣ атака на пълно самопожертвуване и героизъмъ. „Лютцовъ“ загина, останалитѣ бѣха направени на решето. Затова пъкъ главнитѣ сили се спасиха. Пустналь димова завеса, германскиятъ флотъ изчезна въ мъглата, а настѣпващата нощъ раздѣли противницитѣ...

Такава е фактическата страна на кратко изложеното тукъ Скагеракско сражение. Но любопитно е какво Битти говори за него или по право какво казватъ офицеритѣ отъ неговия щабъ, за неговитѣ действия въ този бой.

Така, противно на всички критики, тѣ разказватъ, че само Битти е видѣлъ ядрото на германския флотъ, и веднага, по думитѣ на офицери отъ неговия щабъ, решилъ да примамитъ неприятелския флотъ къмъ своитѣ главни сили, затова именно повърналъ на обратенъ курсъ и чрезъ една умѣла маневра заста на чело на германцитѣ. Споредъ мисълта на Битти, тази маневра не можела да не увлѣче Шееръ, тъй като подгонването на изолираната ескадра британски линейни кръстосвачи и нейното унищожение съвпадало съ успѣшното развитие на операцията предначертана отъ германския главнокомандующъ.

По тази мисълъ се създадо любопитно положение: адмиралъ Шееръ подъ хипнозата на своя планъ, падналъ въ полжението, което му приготвявалъ противника. Увлѣчайки съ себе си германцитѣ, Битти все повече и повече отивалъ на изтокъ, т. е. тамъ кждето споредъ неговитѣ разчети се намиралъ Джелико. Заетото отъ линейнитѣ кръстосвачи положение на чело на неприятеля го предпазвало отъ неговия бортови огънь, а 5 та линейна ескадра на Томасъ която се скопчала съ германцитѣ, свързвала още повече Шееръ и го подчинявала на волята на Битти. Само благодарение на това умѣло маневриране се удало насилственото вкарване германския флотъ въ бой, къмъ който иначе последниятъ никога не би се решилъ.

Такава е накратко, версията на привърженицитѣ на Битти, — версия която успѣ да овладѣе на времето по голѣмата частъ отъ общественото мнение на Англия и да му създаде тази слава.

На Англия бѣ нуженъ герой, и поради това е обяснимъ успѣхътъ на тази версия.

Мичманъ отъ флота

ПРИМЪРИ ОТЪ МОРЯШКА ДОБЛЕСТЬ ПРЕЗЪ ВРЕМЕ НА СВЪТОВНАТА ВОЙНА

На 4. IX. 1914 година германският лекъ кръстосвачъ „Гейеръ“ се явилъ въ пристанището Кузе (на Каролинскитѣ острови) и пленилъ английския търговски параходъ „Саутпортъ“, който не подозиралъ, че сж започнати военнитѣ действия. Следъ като разрушилъ машината му, германскиятъ лекъ кръстосвачъ заминалъ въ двунедѣлно кръстосване изъ океана. Командирътъ на английския параходъ „Саутпортъ“ решилъ да се опита да поправи машината на кораба за този срокъ. Обслужата отъ кораба се съгласила съ предложението на командира си и на единадесетия день, следъ нечеловѣчески тѣ усилия на всички личенъ съставъ отъ „Саутпортъ“ и всевъзможнитѣ остроумни импровизации отъ страна на старшия механикъ, имъ се удало да съоржжатъ нѣщо подобно на машина, която можела да дава само преденъ ходъ. Освенъ че машината не можела да дава заденъ ходъ, но ако спирайки се е оставала на мъртвата си точка, то не е могла по никакъ начинъ да се пусне наново въ действие; все пакъ параходътъ е можалъ, макаръ и съ голѣми дефекти, да се движи.

Въпрѣки, че до най-близкото английско владение е трѣбвало да се пропътува презъ океана 2,000 морски мили и че на острова, където е билъ параходътъ е нѣмало никакви провизии, командирътъ на парахода „Саутпортъ“ решилъ да избѣга отъ пристанището. Следъ като получилъ отъ мѣстния чернокоженъ кралъ, който билъ задѣлженъ отъ германцитѣ да храни обслужата на кораба, 350 кокосови орѣха и, 200 килограма корички, които се употребявали за храна отъ туземцитѣ само въ време на гладъ, той съ голѣми усилия изкаралъ кораба си отъ пристанището и на 17. септемврий, единъ день преди да се завърне германскиятъ кръстосвачъ, се впусналъ да пътува презъ океана. Щастieto му се усмихнало и на 30 септемврий „Саутпортъ“ благополучно се прибралъ въ английското пристанище Брисбанъ.

* *

Английскиятъ търговски параходъ „Кланъ Макъ Тавишъ“, въоръженъ съ едно 15 см. орджие, влѣзълъ въ

бой съ германския спомагателенъ кръстосвачъ „Мьове“, въоръженъ съ шесть 18 см. орджия, едно 13 см. орджие и две торпедни тръби. Английскиятъ параходъ се сражавалъ съ голѣма яростъ, даже и тогава, когато германскиятъ спомагателенъ кръстосвачъ се приближилъ много близко до него и когато отъ немногочислената му обслуга били убити 17 души и ранени—5. Германскиятъ спомагателенъ кръстосвачъ ималъ само 4 души убити и 2 ранени. Най-после английскиятъ параходъ билъ потопенъ. Въ времето, когато потъвалъ параходътъ, билъ взетъ въ пленъ командирътъ му капитанъ Оливеръ. Последниятъ билъ запитанъ отъ командира на германския спомагателенъ кръстосвачъ: „Защо стреляхте?“

Капитанъ Оливеръ отговорилъ: „Азъ искахъ да пътувамъ за мѣстото на моето предназначение и стреляхъ, за да защита кораба си. Моето правителство ми е дало орджие и азъ го използвахъ. То не е само за украшение“.

Когато капитанъ Оливеръ се освободилъ отъ германския пленъ, той получилъ поздравителна телеграма отъ главнокомандующия на голѣмия английски флотъ съ следното съдържание: „Великолепниятъ бой на парахода „Кланъ Макъ Тавишъ“ се посрещна въ голѣмия флотъ съ възхищение“.

* *

Презъ време на свѣтовната война Англия бѣше смъртно заплашена отъ германската безпощадна подводна война. Въ борбата си противъ нея тя използва всички възможни срѣдства. Едно отъ английскитѣ срѣдства за борба срещу германскитѣ подводници бѣха така нареченитѣ „Кораби примки“, които представляваха отъ себе си обикновени рибарски вътроходи по външенъ видъ, но които бѣха въоръжени съ добре замаскирани орджия. Много пжти германскитѣ подводници бѣха изненадвани и повредени или унищожавани отъ подобни английски „кораби-примки“.

Германскитѣ подводници, продължавайки борбата си, започнаха да ставатъ по внимателни и по-недоверчиви къмъ обикновенитѣ на видъ

рибарски кораби. Преди да се доближатъ до тѣхъ, тѣ започваха да ги обстрелватъ и следъ като се увѣриха, че корабитѣ нѣматъ скрити орджия, тогава ги доближаваха. Но и тукъ англичанитѣ се ухитриха и показаха голѣмо спокойствие и примѣръ на отлично изпълненъ отечественъ дългъ.

Напоследъкъ тѣ постъпваха така: когато германскиятъ подводникъ се покажеше надъ водата, пловината отъ обслужитѣ на английскитѣ „кораби примки“ спущаше корабнитѣ лодки, влизаше въ тѣхъ и се отдалечаваше отъ кораба, давайки видъ, че бѣгатъ предъ опасността отъ потапянето на кораба. Германскитѣ подводници стреляха върху кораба и не се приближаваха къмъ него, докато не се увѣрятъ, че това не е примка. Въ това време, останалата частъ отъ обслужата на английскитѣ „кораби-примки“, лежеше неподвижно при замаскиранитѣ и скрити отъ очитѣ на противника орджия и подъ дъждъ отъ снаряди очакваше да се приближи подводника на нуждното разстояние, за да го потопятъ съ скрититѣ си орджия. Корабитѣ-примки трѣбваше да иматъ видъ на изоставени набързо кораби—всѣко мръдване или показване на горния подъ на кораба би предупредило германцитѣ, че тукъ пакъ имъ се гоуви примка. Понѣкога се е случвалъ обслужата на „корабитѣ-примки“ да стои неподвижно подъ артилерийския огънь на германскитѣ подводници въ течение на цѣли 40 минути, докато последнитѣ провѣрятъ дали това е обикновенъ риболовенъ параходъ или „корабъ-примка“. Обслужата, залегнала на опредѣленитѣ имъ мѣста, не се е мърдала и не е викала, търпейки рани и човѣшки загуби, докато не получи заповѣдь да открие огънь по приближилата се до кораба подводница.

По действията на тѣзи английски „кораби-примки“ англичанитѣ се изказватъ така:

„Морската история не познава примѣри на по голѣмо спокойствие и владение на нервитѣ, отколкото това, показано отъ личния съставъ на английскитѣ кораби-примки“.

С. Н. И.



СВЕДЕНИЯ ЗА ПОТОПЕНИТЕ КОРАБИ

На 20 септември един английски изстребител се натъкнал на една заградна мина въ Ламаншъ. 5 души от обслужата му сж убити. Изстребителът се прибрал въ едно от английските пристанища за поправка.

Въ Атлантическия океанъ е потопенъ на 21 септември английският корабъ „Кенсингтонъ Каргъ“ 4863 т., построенъ презъ 1927 година.

На 21 с. м. е билъ потопенъ отъ германски подводникъ шведския готваренъ корабъ „Силезия“, натоваренъ съ стоки за Англия, въ Балтийско море.

Обслужата му е спасена отъ подводника.

На 28 септември е билъ потопенъ съветския търговски корабъ „Пионеръ“. Капитанътъ на кораба донася че на 27 къмъ 2 ч. презъ нощта въ залива Нарва, въ района на Банки Вринговъ се появи единъ неизвестенъ подводникъ, който торпилира нашиятъ корабъ „Пионеръ“, вследствие на което той заседна въ скалитъ Вигуръ. Обслужата въ пълень редъ успѣ да спусне лодките и се спаси.

На 28 с. м. е потопенъ отъ неизвестенъ подводникъ шведския търговски корабъ „Нюландъ“ предъ Ставангеръ. Обслужата му е спасена.

На 29 с. м. германските подводници потопиха следъ предупреждение финландския корабъ „Мата Рагнеръ“, натоваренъ съ целулоза и шведския „Гертруда Братъ“, пренасящъ дървенъ материялъ за Англия. Обслужитъ на двата кораба сж спасени.

На 30 септември преди обѣдъ единъ германски подводникъ поканилъ датския корабъ „Вандия“ да спре за да направи необходимата проверка, относно неговия товаръ и на коя държава принадлежи. Когато кораба се опиталъ да се отдалечи, германскиятъ подводникъ му пресекалъ пътя. Датскиятъ корабъ се опиталъ да нападне подводника, който веднага се потопилъ и торпилиралъ кораба. Спасилата се обслуга била прибрана отъ подводника и по късно предадена на единъ другъ датски корабъ, който е билъ повиканъ на мѣстото на нападението.

На 2 октомври английскиятъ корабъ „Клементъ“ бѣ потопенъ въ Атлантическия океанъ отъ германски спомогателенъ кръстосвачъ (въоръженъ търговски корабъ).

На 4 т. м. германските подводници плениха въ Северно море 5 холандски кораба, 12 естонски и 1 норвежки, натоварени съ дърва за Англия.

Стокитъ бѣха унищожени. Единъ естонски и единъ норвежки корабъ бѣха торпирани и потопени.

Английскиятъ корабъ „Гленфаргъ“, 850 тона, е билъ потопенъ отъ германски подводникъ на 6 октомври. Обслужата му е прибрана и отведена на брѣга напълно здрава.

На 8 т. м. английскиятъ линейенъ кръстосвачъ „Худъ“ е билъ нападатъ отъ германски бомбардировачи. Бомбардировката не е дала никакви резултати.

Споредъ съобщение на френското адмиралтейство на 9 т. м. френските патрулни кораби сж потопили единъ германски подводникъ.

На 11 т. м. билъ потопенъ отъ германски подводникъ шведския корабъ „Вистулъ“ отъ 670 тона съ 18 души екипажъ. Команданта на кораба и 8 души отъ обслужата сж били спасени.

На 12 т. м. финладския корабъ „Арда“ се натъкналъ на мина и потъналъ.

Следъ единъ месецъ отъ започването на войната като се направи балансъ на понесенитъ загуби по море, констатира се, че Норвегия е загубила търговски кораби общо 15,000 тона, Швеция — 11,000 тона, Финландия — 9,000 т., Белгия — 15,000 тона, Холандия — 3,000 тона, и Дания — 2,000 тона. При торпирването на корабитъ сж загинали 17 моряци норвежци, 17 — финладци, и 11 датчани.

Отъ започването на войната до 5 октомври англичанитъ сж претърпели следнитъ загуби въ търговски тонажъ на потопени кораби по море вследствие на неприятелската дейность.

Първата седмица — 65,000 тона,

втората — 46,000 т., третата — 21,000 тона, четвъртата — 9,000 тона и петата — 876 тона.

На 8 т. м. Холандскиятъ параходъ „Пинендигъ“, 1,800 тона, на пътъ отъ Ню Йоркъ за Амстердамъ бѣ потопенъ рано тази сутринъ въ Ламаншъ.

40 души отъ екипажа му бѣха спасени съ спасителни лодки.

Параходътъ принадлежеше на холандско-американскитъ морски дружества и е билъ регистриранъ въ Ротердамъ.

Геройската смъртъ на к-нъ Гр. Джонсъ — командиръ на хвърчилоносача „Кърейджъсъ“.

Въ английскитъ пристанища на 20 септември сж пристигнали моряцитъ спасили се следъ потапянето на „Кърейджъсъ“. По официалнитъ сведения на английското адмиралтейство загинали сж всичко 578 офицери и моряци.

Спасилитъ се моряци разказватъ за геройската смъртъ на командира на „Кърейджъсъ“ М. Джонсъ.

Следъ взрива, когато хвърчилоносача започна да се накланя силно, моряцитъ започнали да се хвърлятъ въ водата. На мостика останалъ само единъ човѣкъ — М. Джонсъ. Кораба започналъ бързо да потъва въ водата. Командира стоялъ мирно отдавайки честъ и не свалялъ очитъ си отъ корабното знаме.

Въ този последенъ моментъ, когато цѣлиятъ корпусъ вече изчезналъ подъ водата, командира свалилъ шапката си и я хвърлилъ въ морето, хваналъ се здраво за перилата на мостика и не мърдалъ вече до като не го заляла водата.

Моряцитъ които успѣли да отплаватъ на страни на нѣколко десетки метра отъ „Кърейджъсъ“, повдигнали мигновено ржцетъ — за последно прости на геройски загиващия свой командиръ.

Нѣкои отъ моряцитъ се добрали скоро до изстребителитъ, но нѣкои се подържали съ часове надъ водата, покрита съ дебелъ слой отъ машинно масло. Имало и моряци които проявили удивително самообладание, като пѣли презъ цѣлото време, подбодрявайки съ това плаващитъ наредъ съ тѣхъ другари.

Даже при тѣзи трогични обстоятелства английския хуморъ не билъ забравенъ. Машинистътъ Брайтонъ билъ наказанъ сутринтъ за това че не си билъ изпралъ койката. Следъ катастрофата плавайки къмъ единъ отъ изстребителитъ, той срещналъ наказалия го боцманъ и му извикалъ:

— Ало, шефъ, — какво ще правимъ сега съ моята люлка?

МОРСКА ЛИТЕРАТУРА



КОМАНДИРЪТЪ НА Ц — 21

(2)

— Торпедоносецъ! — тревожно се развика обслугата.

Това бѣше несъмнена истина, но ние не бѣхме вече въ състояние да се потапяме. Оставаше ни единичко-артилерийски бой. Азъ дадохъ съответната команда.

На торпедоносца се забеляза сигналъ!

Действително, за наше голѣмо учудване, на стожера му се развѣваше нѣкакъвъ сигналенъ флагъ, но поради ослѣпителното слънце, не личеше какъвъ е. Торпедоносецътъ ни приближаваше съ свѣткавична бързина. За да не ни разсѣче, азъ направихъ остъръ завой и се приготвихъ за неравенъ бой.

Можете си представи какво ставаше съ насъ, когато можахме да разпознаемъ флага му. Избухналиятъ ентузиазъмъ не се поддава на никакво описание. Оказа се че това е австрийски миноносецъ. Биле го изпратили за да ни присрещне и той на вѣлкало ни домъкна до Каттаро...

Дадохъ ни само една седмица за почивка и ремонтъ. Очакващитъ ме тамъ телеграми бѣха най-тревожни. Трѣбваше да се бърза.

Най-после, на 24. май предпазливо доближихме зоната, къмъ която се стремѣхме. Следъ като преминахме подъ веригата на английскитъ стражеви кораби, легнахме на дъното въ самото сърдце на Дарданелския воененъ лагеръ.

На следната сутринъ азъ измъкнахъ надъ водната повърхностъ върха на морегледа. Това бѣше доста опасно, понеже морето имаше гладка като огледало повърхностъ. Въ такава вода показването на морегледа не винаги е безопасно. Все пакъ азъ сполучихъ да забележа три могъщи силуети. По тѣхъ познахъ английскитъ линейни кораби отъ типа на „Мажестикъ“.

— Долу морегледа!

Следъ нѣколко минути изкомандувахъ:

— Морегледа горе!

Пакъ сжщитъ силуети забулени въ дима на собственитъ си залпове. Къмъ тѣхъ бѣше се присѣдинилъ още единъ корабъ. Наоколо имъ вилнѣяха торпедоносци — изтрѣбители — най-доброто прикритие отъ неприятелски подводни лодки.

— Долу морегледа!

Предпазливо тръгнахме къмъ тѣхъ. Не трѣбваше да рискувамъ съ залпъ отъ далечно разстояние — искахъ да се доближа за сигуренъ ударъ.

— Морегледа горе!

Хвърлихъ свѣткавиченъ погледъ. Ясно различихъ силуета. Това не бѣше „Мажестикъ“, а еднотипниятъ му братъ „Триумфъ“. Величественниятъ гигантъ ясно изпъкваше върху небесния фонъ. Димящитъ му орджия стърчаха като четина.

— Морегледа долу!

Сърдцето ми изхвъркваше отъ гърдитъ. Дивечътъ бѣше на близо. Но близо бѣха и опаснитъ чакали. Въртѣха се наоколо, като не оставяха и най-малка междина за тсченъ прицѣлъ. Не ни оставаше нищо друго освенъ да преодолѣемъ преградата имъ и проникнемъ въ самата вътрешностъ. Потопихме се по надолу. Надъ насъ се чуваше отдалечениятъ шумъ на корабни винтове. Ето ни подъ веригата отъ торпедоносци. Продължаваме пжтя си въ дълбочината.

— Горе морегледа!

Добре!.. ние сме вътре. Гиганта е изправенъ близо предъ насъ.

— Залпъ!!!

Бледи, недишащи, ние се впихме съ погледитъ си въ секундомѣра. Всѣка секунда бѣше се обърнала на вѣчностъ. Упоенъ отъ всичко това, азъ забравихъ да сменя морегледа. Завтичвамъ се къмъ него, но вмѣсто да го спусна азъ се залепахъ къмъ него. Ясно виждамъ следитъ отъ торпедата ни... Отиватъ направо... Чудовището не забелязва и продължава огъня си... Трѣбва да се махне морегледа, да се потапя

ме, но азъ не можехъ да предприема въ тоя моментъ нищо.

Следъ моментъ цѣлия морегледъ се разтрепера. Ужасенъ ударъ събори шапката отъ главата ми. Грамаденъ черенъ облакъ забули хоризонта. Въ сжщия мигъ азъ забелязахъ стремящи се като луди къмъ насъ носове на неприятелскитъ изтрѣбители.

— Потаяй се! Бърже! Азъ се решихъ на нѣщо отчаяно — да премина подъ потъващия броненосецъ. И сполучихъ. Когато отново измъкнахъ морегледа, чакалитъ бѣха изчезнали. Тѣ всичкитъ останаха задъ потъващия „Триумфъ“.

Най-после гиганта се преобърна и гръбнакътъ му само още нѣколко минути стърчеше надъ водната повърхностъ, следъ което изчезна въ дълбочинитъ.

Както се научихъ по-късно, тоя взривъ и почти моменталната гибель на кораба сж зашеметили съюзницитъ. Избухването на торпедата ни и едновременната детонация на барутнитъ погребени на „Триумфъ“ сж били така съкрушителни, че разгорѣлиятъ се на сухата бой е билъ заглъхналъ самъ отъ себе си. Забравили опасността, враговетъ били наизкачали отъ окопитъ си и съ отворени уста сж наблюдавали необикновенното зрелище.

Следъ това се установи, че „Триумфъ“ е билъ съ спуснати противоторпедни мрежи, обаче нѣшитъ торпеди ги прерѣзали. Отъ командния му мостикъ сж забелязали забавения отъ менъ неспуснатъ перископъ и веднага открили ураганенъ огънь по насъ. Въ момента на взрива, отъ силната въздушна вълна, частъ отъ обслугата и други тежки предмети отъ горния подъ на „Триумфъ“ сж били подхвърлени къмъ небето. Въ тѣхното число е билъ и командирътъ на броненосца. За забелязване е че после, следъ като му е билъ изваденъ трупътъ, едната вежда все още е притискала монокъла му къмъ окото.

На следната заранъ ние пакъ тръгнахме на ловъ. Бѣше ми известно мѣстонахождението на руския кръстосвачъ „Аскольдъ“ и азъ бѣхъ решилъ да го атакувамъ, обаче не го намѣрихме. Тогава азъ се запжихъ къмъ мѣстото на вчерашната ката-



По поводенъ кръстосвачъ.

строфа. Времето почваше да се разваля, а това бѣше по добре за насъ. Ние срещнахме много различни кораби, но голѣми военни такива нѣмаше. Но ето че морегледа ми долови нѣкаква си сѣнка. Азъ се спрѣхъ върху нея и можахъ да позная отрядъ отъ транспорти. На известно разстояние отъ него се чернѣеше голѣмъ силуетъ на воененъ корабъ. Този пжтъ се оказа че това е „Мажестикъ“. Вчерашното събитие обаче бѣ оказало влияние — „Мажестикъ“ бѣше заобиколенъ отъ двоенъ кордонъ стража и всѣко едно доближаване до него ставаше невъзможно. Все пакъ азъ решихъ и този пжтъ да опитамъ щастieto си.

— Горе морегледа!

Появилитѣ се вълни прикриваха последния. Доближихме ги на 600 метра. „Мажестикъ“ се виждаше ясно, но двойниятъ прѣстенъ отъ стража прѣчеше да се прицелимъ.

Изведнажъ се образува тѣсна междина — едина отъ торпедоносцитѣ постана назадъ, а другия отъ вжтрешната линия още не бѣ успѣлъ да попълни междината.

— Залпъ!!! Долу морегледа!

Веднага се потопихме и внимателно заприслушахме. До ушитѣ ни достигна отдалечено бучение и нѣщо изпращѣ като разчупванъ орѣхъ.

— Морегледа горе!

Азъ бързо надзърнахъ презъ него и веднага го смѣкнахъ долу. „Мажестикъ“ се навеждаше върху дѣсната си стена...

Два дена още ние кръстосвахме изъ тия води, но нито единъ воененъ корабъ не се мѣрна по пжтя ни. Така нищожното на видъ корабче изплаши страшнитѣ морски чудовиша и лиши атакуващитѣ войски отъ можща подкрепа...

— Е, съръ, азъ мисля, че вече стана време да си ходимъ въ къщи. Страхувамъ се, дългото ни отсъствие да не би да е почнало да безпокои Фрау Ерсингъ.

Ние излѣзохме отъ кръчмата.

— Знаете ли, капитане, колко мъчно ми бѣше да изнамѣря къщата ви. Всички запитани подозрително ме изглеждаха и никой не искаше да ми я покаже. Добре че бѣхъ се сѣтилъ да се снабдя въ Вашингтонъ съ едно препоръчително писмо отъ вашия пратеникъ.

— Тука ме държатъ като пленникъ — се усмихна капитана.

— Въ Берлинъ ми разправяха, че върху Васъ е билъ устройванъ атентатъ.

— Да! Още тогава, въ Цариградъ, Енверъ-паша и началникъ щаба на германскитѣ въоръжени сили въ Турция, адмиралъ Тайгеръ, ми показваха прокламациитѣ на британското командуване съ обещание 100,000 фунта стерлинги за главата

ми. Но азъ предполагахъ, че сега, следъ сключването на мира, обещания отъ подобенъ родъ сж изгубили значението си. Но това не излѣзе така, а азъ веднѣжъ базъ малко щѣхъ да стана жертва на атентатъ. Бѣхъ получилъ отъ Хамбургъ покана да чета сказки върху моитѣ кръстосвания. Трѣбва да ви кажа, че отдавна бѣхъ ималъ връзки съ една жена. Срещна ме случайно преди да замина. Тя сжщо трѣбваше да отива въ Хамбургъ и ми предложи едно мѣсто въ автомобиля си. Азъ познавахъ страстта ѝ да забулва и най-дребнитѣ нѣща съ вуала на таинствеността, за това не дадохъ никакво значение на обстоятелствата, съ която тя заобиколи това мое заминаване. Азъ бѣхъ далечъ отъ мисълта, че тая безпомощна, на видъ влюбена, жена би могла да бжде способна за предателство. Оказа се, че тя е била подкупена отъ английски агенти и по пжтя за Хамбургъ, мене ме очакваше засада...

Развълнуванъ отъ тия възпоменания капитана млъкна.

... — Повече отъ две години ние отсъствувахме отъ роднитѣ води. На връщане въ Германия най-интереснитѣ събития за насъ бѣха потапянето на французкия брониранъ кръстосвачъ „Адмиралъ Шарнеръ“ и капана, отъ който безъ малко щѣхме да загинемъ. Последното се случи така:

Намирахме се около Сицилия въ надводно положение. По едно време забелязахме отпреде си пушекъ. Това се оказа единъ английски търговски корабъ. Отправихме се къмъ

него и изстреляхме по единъ снарядъ предъ вълнорѣза и задъ кърмата му, но той продължаваше пжтя си безъ да обърне внимание на това. Тогава ние прехвърлихме огъня си върху него. Изведнѣжъ на кораба блѣсна изстрелъ. Той откри огънь отъ едно малко топче на носа си. Снарядътъ му, не достигайки до насъ, се изгуби въ водата.

— Значи ти така, а? — си помислихъ азъ — чакай азъ ще те науча тебе...

— Бързъ огънь!!!

Не бѣхме успѣли да се доближимъ единъ къмъ други, изведнѣжъ стената на „търговеца“ се разтвори и върху насъ се насочиха дългобойни орждия отъ две платформи. Водата наоколо ни заврѣ отъ снаряди. Азъ почувствувахъ, че съмъ раненъ, а нѣколко мои моряци лежаха вече мъртви. Да се потапяме бѣше късно: „Той“ би се спрѣлъ отъ горе ни и би ни обсипалъ съ бомби.

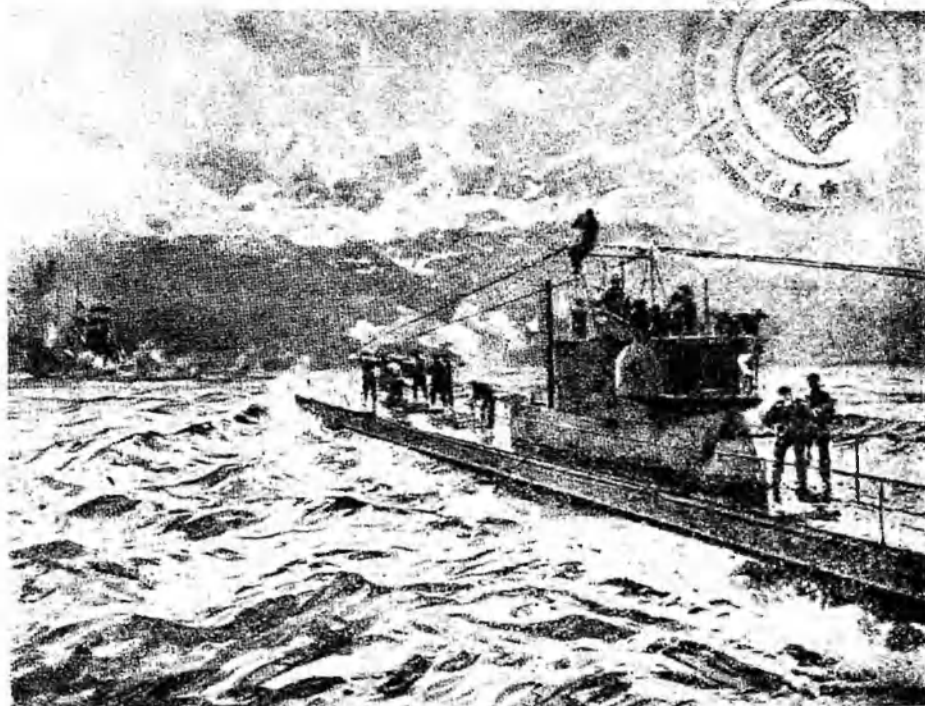
— Димова завеса! — извикахъ азъ, непрѣгайки последнитѣ си сили.

Кълбета отъ гъст пушекъ моментално покриха всичкото пространство наоколо ни. Врагътъ изгуби целта си. И когато той се нахвърли върху... дима, ние бѣхме вече въ дълбочината.

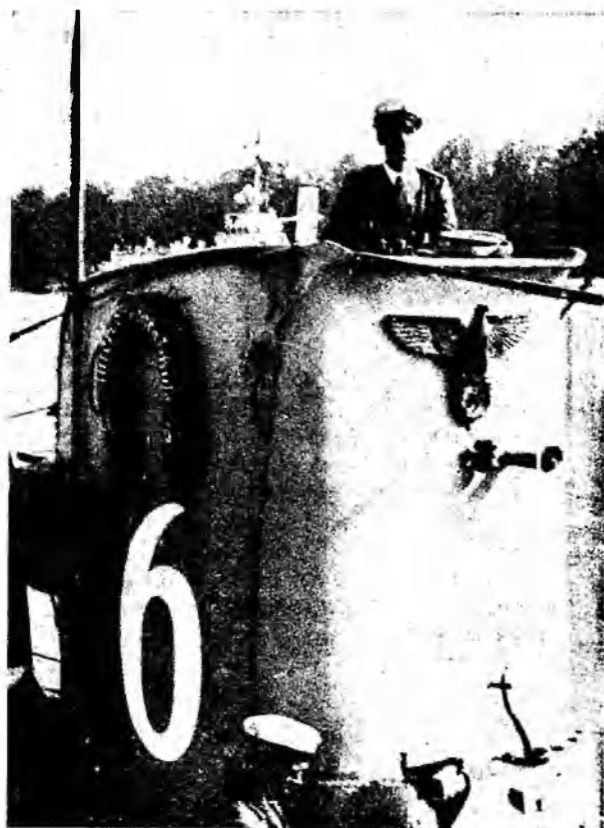
Най-после се показа вилата на капитана. На терасата свѣтѣше лампа. Завита въ шалъ женска фигура излѣзе отъ пжтната врата и ни посрещна.

— Най-после! — извика тя зарадвана.

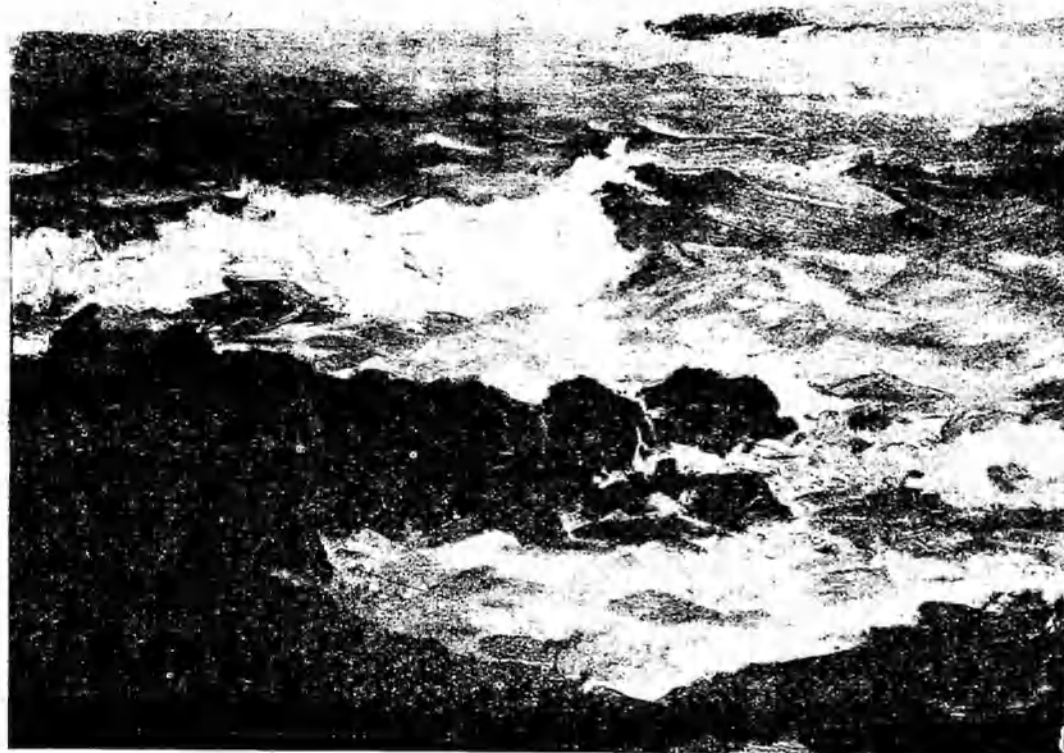
На следната заранъ гостенинътъ си вземаше сбогомъ отъ гостоприемнитѣ стопани. П.



Германски подводникъ обстрелва неприятелски „корабъ примка“



Кулата на единъ германски подводникъ отъ флотилията „Велигенъ“



Вълна

отъ Г. Велчевъ